

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze projednal v neveřejném zasedání konaném dne 15. ledna 2024 v trestní věci [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE] stížnost obhájce JUDr. Jana Horycha, Ph.D., advokáta, se sídlem Moskevská 946/10, 360 01 Karlovy Vary, proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. prosince 2023 č. j. 34 T 1/2023-7710 a rozhodl takto:

Podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu se z podnětu podané stížnosti napadené usnesení zrušuje a znovu se rozhoduje tak, že podle § 151 odst. 2, 3 trestního řádu se obhájci JUDr. Janu Horychovi, Ph.D., advokátu, se sídlem Moskevská 946/10, 360 01 Karlovy Vary, stanoví odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 672 400,50 Kč vč. DPH.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením bylo rozhodnuto tak, že podle § 151 odst. 3 trestního řádu se obhájci JUDr. Janu Horychovi, Ph.D., stanoví odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 663 011 Kč vč. DPH. Ve zbytku byl jeho návrh co do výše 130 930,63 Kč zamítnut. Nad rámec výše uvedeného bylo současně rozhodnuto o tom, že obhájci bude vyplacena odměna a náhrada hotových výdajů toliko ve výši 252 144 Kč z důvodu dříve vyplacené zálohy ve výši 410 867 Kč vč. DPH.
2. Proti tomuto usnesení podal řádně a včas obhájce JUDr. Jan Horych, Ph.D., stížnost, kterou odůvodnil následovně.
3. Obhájce předně nesouhlasí se způsobem stanovení počtu úkonů, respektive výše odměny a náhrady hotových výdajů v souvislosti s realizací vyšetřovacích úkonů v podobě výsledků svědků podrobně specifikovaných v bodě 5 odůvodnění napadeného usnesení, a to jak v obecné, tak v konkrétní rovině. Respektive pro případ, že by se Vrchní soud v Praze ztotožnil s názorem soudu prvního stupně stran metodiky určení počtu vyšetřovacích úkonů a výše odměny za ně, namítá, že za výsledky realizované dne 23. února 2022, které trvaly v čase od 10:00 do 15:15 hodin, tj. 193 minut mu náleží odměna za dva úkony právní služby, a nikoli pouze jeden, a za výsledky realizované dne 27. června 2022 v čase od 10:00 do 14:10 hodin, tj. 132 minut mu rovněž náleží odměna za dva úkony právní služby, a nikoli pouze jeden. Požaduje proto, aby mu nad rámec napadeného usnesení byla za úkon právní služby realizovaný dne 23. února 2022 byla stanovena a odměna ve výši 3 100 Kč a režijní paušál ve výši 300 Kč, tj. celkem 3 400 Kč (bez DPH), a za úkon právní služby realizovaný dne 27. června 2022 odměna ve výši 3 100 Kč plus režijní paušál ve výši 300 Kč, obojí zvýšené o zákonnou sazbu DPH, neboť se v mezidobí stal plátcem DPH, tj. celkem 4 114 Kč.
4. Obhájce dále nesouhlasí s krácením odměny za sepsis stížnosti proti usnesení o vazbě a ústavní stížnost proti rozhodnutí o vazbě na polovinu a požaduje proto, aby mu Vrchní soud v Praze nad rámec napadeného usnesení za sepsis těchto dvou stížností stanovil odměnu ve výši 2 x 1 550 Kč plus DPH, tj. celkem 3 751 Kč.
5. Závěrem obhájce kategoricky nesouhlasí s krácením odměny za nahlížení do spisu realizované dne 9. března 2023 a požaduje, aby mu za ně Vrchní soud v Praze stanovil nad rámec napadeného usnesení odměnu a náhradu hotových výdajů v uplatněné výši, tj. 3 100 Kč plus režijní paušál ve výši 300 Kč, obojí zvýšené o zákonnou sazbu DPH.
6. Navrhuje proto, aby Vrchní soud v Praze v návaznosti na výše uvedené napadené usnesení změnil tak, že se obhájci přiznává odměna ve výši 793 941,63 Kč, respektive ve výši 678 390

Kč pro případ, že by ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru o správnosti způsobu stanovování počtu úkonů právní služby v souvislosti s účastí obhájce na úkonech přípravného řízení v podobě výsledků svědků.

7. Vrchní soud v Praze přezkoumal z podnětu podané stížnosti postupem podle § 147 odst. 1 trestního řádu správnost výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo a dospěl k závěru, že stížnost je částečně důvodná.
8. Předně je třeba říci, že po provedeném přezkumu Vrchní soud v Praze neshledal, že by soud prvního stupně postupoval v řízení o nároku ustanoveného obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 trestního řádu jakkoli nedůvodně či v rozporu se zákonem.
9. Podle § 151 odst. 2 trestního řádu obhájce, který byl obviněnému ustanoven, má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu [vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Nárok je třeba uplatnit do jednoho roku ode dne, kdy se obhájce dozvěděl, že povinnost obhajovat skončila, jinak nárok zaniká; tento nárok obhájce, je-li plátcem daně z přidané hodnoty, se zvyšuje o částku odpovídající této dani, kterou je obhájce povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu. Podle § 151 odst. 3 trestního řádu pak o výši odměny a náhradě hotových výdajů rozhodne na návrh obhájce orgán činný v trestním řízení, který vedl řízení v době, kdy obhájci povinnost obhajovat skončila, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději do dvou měsíců od podání návrhu. V řízení před soudem rozhodne předseda senátu soudu prvního stupně.
10. Opatřením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 12. ledna 2022 sp. zn. 1 Nt 102/2022 byl [redacted] ustanoven obhájce JUDr. Jan Horych z důvodu nutné obhajoby ve smyslu § 36 odst. 1 písm. a) trestního řádu. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 4. července 2023 č. j. 34 T 1/2023-7450 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. října 2023 č. j. 7 To 69/2023-7572 byl tehdy obviněný [redacted] postupem podle § 226 písm. c) trestního řádu zproštěn obžaloby. Předmětný rozsudek nabyl právní moci ke dni 17. října 2023. Návrh na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů uplatnil obhájce dne 22. listopadu 2023, tj. v prekluzivní lhůtě jednoho roku.
11. Co se týče věcného přezkumu napadeného usnesení, námitka obhájce týkající se nesprávného postupu soudu prvního stupně při stanovení počtu úkonů, respektive výše odměny za účast na úkonech přípravného řízení, konkrétně na výsledcích svědků, podrobně specifikovaných v bodě 5 odůvodnění napadeného usnesení nemůže obstát.
12. Účast při vyšetřovacích úkonech je jedním z příkladů tzv. časového úkonu, za který advokátu přísluší odměna za každé započaté dvě hodiny. Proběhne-li několik výsledků svědků v průběhu dvou hodin, přísluší advokátovi odměna jen za jeden úkon. Pokud však výsledky (příp. konfrontace, rekonciliace, vyšetřovací pokus atd.) přesáhnou dvě hodiny, vzniká advokátovi pochopitelně nárok na odměnu za další úkon v odpovídajícím rozsahu; nejedná se však o samostatný úkon právní služby (k tomu viz níže). Jinými slovy, „jedním“ úkonem ve smyslu § 11 odst. 1 písm. e) advokátního tarifu jsou všechny vyšetřovací úkony, které jsou konány před tímž orgánem přípravného řízení, též den a zpravidla na téže místě.
13. Největšími problémy této materie jsou přestávky nebo přerušení úkonu. Judikatura dovodila, že přestávka trvající maximálně 30 minut se započítává jako úkon (tedy včítá do úkonu). Je-li přerušení mezi dvěma výsledky delší než 30 minut, nezapočítává se přerušená doba do úkonu,

ale jde o promeškaný čas, který se účtuje podle § 14 částkou 100 Kč za každou započatou půlhodinu (srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze ve věci sp. zn. 8 To 143/01, které bylo uveřejněno v Bulletinu advokacie č. 4/2002, str. 58: *"Do doby trvání vyšetřovacích úkonů nelze paušálně započítávat všechny přestávky. Mezníkem je doba 30 minut. Jestliže je přestávka mezi úkony kratší, lze přerušení zahrnout do úkonu. Pokud přerušení přesáhne půl hodiny, jedná se o promeškaný čas dle § 14 odst. 1 a. t."*).

14. Na druhé straně, přerušení úkonu nemůže být bezbřehé, jak vyplývá z usnesení Krajského soudu v Brně ve věci sp. zn. 4 To 417/97, které bylo uveřejněno v Bulletinu advokacie č. 1/1998, str. 50: *"Je-li mezi dvěma výsledky svědka v přípravném řízení v týž den časová přetržka (v tomto případě čtyři hodiny), je třeba tyto dva výsledky považovat za samostatné úkony právní služby."*, přičemž obecně postačí, aby taková přetržka trvala více než dvě hodiny. Soudu prvního stupně tudíž až potud nelze ničeho vytknout.
15. Navzdory tomu je nicméně namístě přisvědčit obhájci, že soud prvního stupně postupoval nesprávně při stanovení výše odměny za úkony právní služby spočívající v účasti na výsleších svědků [REDAKCE] a [REDAKCE] konaných ve dnech 23. února a 27. června 2022. Výslech svědka [REDAKCE] konaný dne 23. února 2022 trval v čase od 10:00 do 15:15 hodin, tj. 193 minut. Jedná se proto o 2 úkony právní služby, za které obhájci náleží odměna ve výši 6 200 Kč plus režijní paušál ve výši 600 Kč. Výslech svědka [REDAKCE] konaný dne 27. června 2022 trval v čase od 10:00 do 14:10 hodin, tj. 132 minut. I v tomto případě se jedná o 2 úkony právní služby, za které obhájci náleží odměna ve výši 6 200 Kč plus režijní paušál ve výši 600 Kč, obojí zvýšené o zákonnou sazbu DPH, neboť obhájce se v mezidobí stal plátcem DPH. Obhájci proto byla nad rámec napadeného usnesení stanovena odměna a náhrada hotových výdajů za úkon ze dne 23. února 2022 ve výši 3 400 Kč bez DPH a za úkon ze dne 27. června 2022 ve výši 3 400 Kč plus DPH, tj. 4 114 Kč, celkem tedy 7 514 Kč.
16. K námitkám obhájce týkajících se krácení odměny za sepsání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby a ústavní stížnosti proti rozhodnutí o vazbě uvádí Vrchní soud v Praze následující.
17. Podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu advokátu náleží mimosmluvní odměna za písemné podání a návrh ve věci samé, výzvu k plnění se základním skutkovým a právním rozбором předcházející návrhu ve věci samé. Věc sama je soudní praxí vykládána jako předmět, pro který se řízení vede, v řízení sporném je to nárok, o kterém má být v řízení věcně rozhodnuto. Rozhodováním o věci samé není takové rozhodnutí, které zakládá účastníku pouze procesní práva (např. rozhodnutí o prominutí zmeškání lhůty určené k podání odvolání), byť by rozhodnutí bylo učiněno v řízení zahájeném na návrh. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 1997, sp. zn. 2 Cdon 484/97). Předmětem, pro který se vede trestní řízení, je skutek, jehož podstatou je jednání pachatele a jím způsobený následek relevantní z hlediska trestního práva hmotného, respektive rozhodování o vině a trestu a nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení.
18. Podle § 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu advokátu náleží mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny za návrhy a stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání a vyjádření k nim, s výjimkou odvolání, návrhu na obnovu řízení a podnětu ke stížnosti pro porušení zákona. Jakkoli se zde výslovně hovoří o návrzích a stížnostech, o nichž soud rozhoduje ve veřejném zasedání, praxe dovodila, že podle tohoto ustanovení lze postupovat i tehdy, rozhoduje-li soud o takových návrzích a stížnostech v neveřejném zasedání nebo o nichž se vydává rozhodnutí bez předchozího zasedání soudu.

19. Podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu za úkony právní služby neuvedené v § 11 odst. 1, 2 advokátního tarifu náleží odměna jako za úkony, jímž jsou svou povahou a účelem nejbližší.
20. Rozhodování o vazbě je sice nedílnou součástí trestního řízení jako takového, rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby, respektive o jeho ponechání ve vazbě však není rozhodnutím ve věci samé (srov. výklad pojmu „*věc sama*“). Stížnost proti usnesení o vzetí do vazby přitom lze analogicky přirovnat k odvolání proti rozhodnutí, které však není rozhodnutím ve věci samé, případně ke stížnosti, o které se rozhoduje ve veřejném zasedání. Jde tedy o úkon, který je svou povahou a účelem nejbližší úkonům vypočteným v § 11 odst. 2 písm. d) advokátního tarifu (srov. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. srpna 1993 sp. zn. 4 To 561/93).
21. Pakliže se advokátní tarif vydal cestou dělení věci na složitější a méně složité, s přihlédnutím k výše uvedenému je nasnadě, že stížnost proti usnesení o vzetí do vazby, respektive o ponechání ve vazbě, o které rozhoduje soud v neveřejném zasedání patří do skupiny věcí jednodušších, tedy účtovatelných jednou polovinou. Soud prvního stupně tedy nepochybil, když obhájci za tento úkon právní služby stanovil odměnu toliko ve výši jedné poloviny plus režijní paušál.
22. Co se týče požadavku na stanovení odměny za úkony související s podáním ústavní stížnosti a řízením u Ústavního soudu, k tomu Vrchní soud v Praze předepisuje, že za tyto úkony obhájci nepřísluší odměna vůbec. Řízení před Ústavním soudem není pokračováním trestního řízení a stěžovatel v něm nemá postavení obviněného (případně obžalovaného či odsouzeného). Standardní pravomoci obhájce dané jeho ustanovením nebo zvolením v trestním řízení nezakládají jeho oprávnění, aby zastupoval obviněného v řízení před Ústavním soudem [viz § 29, § 30 a § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Ústavním soudě)]. Povinná účast advokáta v řízení před Ústavním soudem na straně stěžovatele není obhajobou, nýbrž právním zastoupením osoby, která jako navrhovatel zahajuje řízení před Ústavním soudem podáním ústavní stížnosti (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 8. června 2012 sp. zn. I. ÚS 1833/12, ze dne 6. října 2004 sp. zn. IV. ÚS 291/04, a ze dne 27. listopadu 2009 sp. zn. II. ÚS 2484/09). Pokud tedy obhájce poskytuje obviněnému v souvislosti s trestním řízením i právní pomoc sice v téže věci, ale nikoliv v řízení před orgány činnými v trestním stíhání, nýbrž v řízení před Ústavním soudem, nelze mu za takové úkony přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2, 3 trestního řádu. Zákon o Ústavním soudě ve svém § 83 obsahuje speciální právní úpravu, podle níž je zajištěno právo na bezplatnou právní pomoc v řízení před Ústavním soudem nemajetným osobám, přičemž o příslušném návrhu, nebyla-li ústavní stížnost odmítnuta, rozhoduje soudce zpravodaj. Náklady zastoupení pak hradí Ústavní soud ze svého rozpočtu (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. srpna 2022 sp. zn. 1 Tmo 12/2022).
23. Obhájci proto za sepsání ústavní stížnosti odměna ani náhrada hotových výdajů nenáleží vůbec. Z důvodu aplikace zásady zákazu *reformationis in peius* by bývala zůstala výše stanovené odměny, včetně náhrady hotových výdajů nedotčena potud, pokud by nebylo možno takto nesprávně stanovenou částku tzv. započítat na jiný úkon právní služby, za který obhájci naopak odměna stanovena nebyla, byť by mu bývala náležela.
24. Pokud se týče stanovení odměny a náhrady hotových výdajů, včetně náhrady za promeškaný čas za konkrétní úkony právní služby, považuje Vrchní soud v Praze za nezbytné předně uvést na pravou míru, že snížením stanovené výše náhrady hotových výdajů, respektive náhrady za promeškaný čas nedochází k porušení zásady zákazu *reformationis in peius* vyjádřené v § 150 odst. 1 trestního řádu. Důvodem je skutečnost, že současná praxe se s odkazem na

recentní judikaturu odklání od dosavadního systému přísné položkovosti, namísto které naopak upřednostňuje celkovou stanovenou částku jakožto hledisko posuzování případného porušení zásady zákazu změny k horšímu. Z publikovaného usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. září 2022 sp. zn. 1 Tmo 17/2022 doslova plyne, že „[d]o výroku usnesení, jímž se podle § 151 odst. 3 TrŘ stanoví odměna a náhrada hotových výdajů obhájce nebo zmocněnce, postačí uvést souhrnné částky, které je stát povinen podle § 151 odst. 5 TrŘ advokátu uhradit na odměně a náhradě hotových výdajů. Výčet jednotlivých úkonů, za které odměna a náhrady advokátovi přísluší, postačí specifikovat a podřadit pod příslušné ustanovení advokátního tarifu až v odůvodnění. Právě celková výše přiznané odměny a náhrad je pak závazující pro orgán rozhodující o stížnosti advokáta proti takovému rozhodnutí, a proto není v rozporu se zákazem změny rozhodnutí v neprospěch stěžovatele (§ 150 odst. 1 TrŘ), pokud orgán rozhodující o stížnosti advokáta stanoví v souladu s revizním principem u některé dílčí položky méně, než bylo přiznáno napadeným rozhodnutím, pokud je respektováno, že celková částka přiznaná stěžovateli není nižší než částka přiznaná výrokem stížností napadeného usnesení.“

25. Pokud se týče úkonu právní služby nahlížení do spisu ze dne 9. března 2023, Vrchnímu soudu v Praze nezbyvá než přisvědčit názoru obhájce, že se jedná o plně účtovatelný úkon právní služby podle § 11 odst. 3, § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu, přičemž argumentaci soudu prvního stupně je třeba odmítnout jako zcela nepřipadnou, a to zejména s přihlédnutím k recentní judikatuře Ústavního soudu (srov. zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 1. března 2021 sp. zn. I. ÚS 3906/17 a ze dne 22. února 2022 sp. zn. III. ÚS 2289/21 a další).
26. Jedním z atributů práva na obhajobu je mimo jiné zajištění rovných práv stran trestního řízení. Možnost obviněného, resp. jeho obhájce získat informace ze spisu je přitom oproti orgánům činným v trestním řízení značně omezena, což je dáno povahou vedení trestního řízení jako takového. Soud prvního stupně svým přístupem *de facto* prezentoval názor, že pro obviněného je dostatečné, aby jeho obhájce nahlédl do spisu toliko jednou, a to ať už typicky v rámci prostudování spisu při skončení vyšetřování [srov. § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu], či alternativně za použití analogie v případě převzetí obhajoby v pozdější fázi trestního řízení, jako tomu ostatně bylo i nyní. Tím však v konečném důsledku obviněnému, resp. jeho obhájci nepřímou upírání možnost realizace práva nahlížet do spisu tím, že za takový úkon nepřizná odměnu. Takto zužující výklad advokátního tarifu je ovšem v rozporu jednak s požadavkem na efektivní výkon obhajoby jakožto imanentní součásti ústavně zaručených práv obviněného v trestním řízení, jednak s legitimním majetkovým očekáváním obhájce na odměnu za poskytnutý úkon právní služby.
27. Jediným důvodem pro nepřiznání odměny za úkon právní služby spočívající v nahlížení do spisu by proto za daných okolností mohla být toliko jeho případná neúčelnost, kterou však Vrchní soud v Praze v tomto konkrétním případě neshledal. S ohledem na rozsah a složitost projednávané věci, obzvláště pak s přihlédnutím k tomu, že obhájce víckrát nahlížení do spisu neuplatňoval, nemůže být o neúčelnosti realizace tohoto úkonu právní služby ani v nejmenším řeč. Bylo by naopak politováníhodné, pokud by obhájce neměl zájem na znalosti aktuálního stavu řízení, neřkuli obsahu spisového materiálu, obzvláště pokud by tomu tak bylo primárně z toho důvodu, že by dopředu věděl, že mu za takto podniknuté kroky nebude přiznána odměna.
28. Lze tedy uzavřít, že za nahlížení do spisu dne 9. března 2023 by obhájci podle § 11 odst. 3, § 11 odst. 2 písm. f) advokátního tarifu bývala náležela odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 3 100 Kč plus režijní paušál ve výši 300 Kč, obojí zvýšené o zákonnou sazbu DPH, avšak s ohledem na výše uvedené mu v souvislosti s nesprávně stanovenou odměnou za sepsání ústavní stížnosti byla nad rámec napadeného usnesení stanovena odměna toliko ve výši

1 550 Kč plus DPH, tj. celkem 1 875,50 Kč; režijní paušál mu již byl stanoven v rámci odměny za sepis ústavní stížnosti.

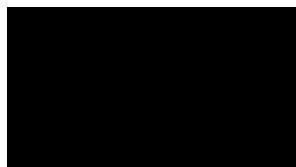
29. Pro přehlednost je namístež závěrem shrnout, že obhájci byla nad rámec napadeného usnesení stanovena odměna a náhrada hotových výdajů za úkon právní služby ze dne 23. února 2022 ve výši 3 400 Kč bez DPH (3 100 Kč + 300 Kč), ze dne 27. června 2022 ve výši 3 400 Kč plus DPH (3 100 Kč + 300 Kč), tj. ve výši 4 114 Kč a ze dne 9. března 2023 ve výši 1 550 Kč plus DPH, tj. ve výši 1 875,50 Kč; celkem tedy ve výši 9 389,50 Kč.
30. Ze všech výše uvedených důvodů bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení s tím, že výrok o zamítnutí zbytku uplatněné částky Vrchní soud v Praze do výroku nepojmul, neboť jej považuje za obsoletní.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** řádný opravný prostředek přípustný.

Praha 15. ledna 2024

JUDr. Martin Zelenka, v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká